

De Chinezen van Nederland

Wie zijn de Chinezen van Nederland? De Limburgers! Hun dialect wordt gekenmerkt door het gebruik van tonen die zo typisch zijn voor exotische talen. Chinezen bijvoorbeeld onderscheiden vijf tonen die betekenis kunnen onderscheiden. Zo kan het woordje *ma* vijf betekenissen hebben, afhankelijk van de toon.

De vlag van de Nederlandse provincie Limburg

De vlag van de Belgische provincie Limburg

Limburgers gebruiken twee tonen: de valtoon en de sleптоon. Bij de valtoon gaat de toon omlaag. De sleптоon is wat complexer. Daarbij begint de toon hoog, vervolgens daalt hij maar gaat aan het einde toch weer omhoog. Met behulp van de tonen kan een woord twee betekenissen hebben. Zo betekent het woord *reet* niet alleen achterwerk maar ook 'riet' of betekent *bie* naast het voorzetsel 'bij' ook het insect. Of je kan daarmee grammaticale verschillen aanduiden zoals het onderscheid tussen enkelvoud en meervoud.

Volgens taalkundige Van Oostendorp gaat de klemtoon gepaard met de toon. Daarom gaat het bij het Limburgs om een combinatie van talen met woordklemtoon (Nederlands) en met tonen (Chinees). Het Limburgs is niet de enige toontaal in Europa. Op dezelfde manier fungeren ook het Zweeds, het Noors, het Litouws en het Servo-Kroatisch.

Het Limburgs is niet echt vergelijkbaar met het Chinees. Volgens Ben Hermans, onderzoeker aan het Meertens Instituut en hoogleraar aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, komen de tonen in het Limburgs alleen in bepaalde omstandigheden voor. De sleптоon tref je alleen aan bij de woorden die een *ie*, *uu* of *oe* hebben. De valtoon komt bij de overige klinkers voor zoals bijvoorbeeld *book* 'boek', *deef* 'dief'.

Woorden die oorspronkelijk op een *e* eindigen, hebben tegenwoordig de valtoon. Daarom heeft het werkwoord *ik sjrief* 'ik schrijf' een valtoon. Vroeger was de vorm daarvan namelijk *sjrieve*. De imperatief daarentegen zag er niet zo uit en daarom tref je daar de sleптоon aan.

Toen het suffix *e* acht eeuwen geleden wegviel, bestonden er twee dezelfde woorden naast elkaar. Met behulp van de tonen konden (en kunnen) Limburgers de betekenis onderscheiden.

Uiteindelijk zijn Limburgers niet zo Chinees als we dachten. Maar toch is het interessant om te weten wat ze met elkaar gemeen hebben! Tenminste begrijpen we nu waarom de Nederlanders zeggen dat Limburgers niet praten maar zingen!

Wie er meer over wil weten, kan naar de aflevering van *Man over woord* kijken. Die kan je makkelijk vinden als je 'gelijkenis Limburgs/Chinees' in Youtube opzoekt.